

SINIF ÖĞRETMENLERİNE GÖRE HAYAT BİLGİSİ DERSİNDE İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNE KAZANDIRILMASI GEREKEN YAŞAM BECERİLERİ

LIFE SKILLS THAT SHOULD BE PROVIDED TO PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN THE LIFE SCIENCE COURSE ACCORDING TO PRIMARY SCHOOL TEACHERS

Mustafa EROL

Yıldız Teknik Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

merol@yildiz.edu.tr

ORCID: 0000-0002-1675-7070

Cihan OKUR

Millî Eğitim Bakanlığı

Bağımsız Araştırmacı

cciok2014@gmail.com

ORCID: 0000-0003-2364-6851

Gökçe CAN

Millî Eğitim Bakanlığı

Bağımsız Araştırmacı

gokcececan@gmail.com

ORCID: 0009-0007-1982-6581

ÖZ

Geliş Tarihi:

05.01.2025

Kabul Tarihi:

20.04.2025

Yayın Tarihi:

27.06.2025

Anahtar Kelimeler

Hayat Bilgisi Dersi,
Yaşam Becerileri,
Sınıf Öğretmenleri

Keywords

Life Sciences
Course, Life Skills,
Primary School
Teachers

21. yüzyılın hızla değişen dünyasında bireylerin yaşam becerileriyle donatılması gerekmektedir. Bu bağlamda eğitim sistemleri öğrencilerin yaşam becerilerini destekleyici nitelikte hazırlanmalıdır. Hayat bilgisi dersi ise bu becerilerin kazandırılması açısından önemli bir araç konumundadır. Bu ders, öğrencilerin çevrelerini tanımalarını, sosyal ilişkiler kurmalarını ve günlük yaşamla ilgili temel bilgi ve becerileri edinmelerini hedeflemektedir. Bu nedenle hayat bilgisi dersinde kazandırılan yaşam becerilerinin niteliği ve kapsamı, öğretim sürecinin etkinliği açısından kritik bir önem taşımaktadır. Bu çalışma, sınıf öğretmenlerine göre ilkökulda hayat bilgisi dersi kapsamında öğrencilere kazandırılması gereken yaşam becerilerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması deseni ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar, ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiş ve Kayseri’de devlet okullarında görev yapan 14 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda bulgular dört ana tema altında toplanmıştır: a) Okuryazarlık Becerileri, b) Düşünme Becerileri, c) Bilimsel Süreç Becerileri, d) Alana Özgü Beceriler. Bu temalar, ilkökul düzeyinde öğrencilerin sahip olması gereken temel becerilerin neler olması gerektiğine yönelik bağlam sunmaktadır.

ABSTRACT

In the rapidly changing world of the 21st century, individuals must be equipped with life skills. In this context, educational systems should be prepared to support students' life skills. The life sciences course is an important tool for acquiring these skills. This course aims to help students learn about their environment, establish social relationships, and acquire basic knowledge and skills related to daily life. Therefore, the quality and scope of the life skills acquired in the life sciences course are of critical importance in terms of the effectiveness of the teaching process. According to primary school teachers, this study aims to determine the life skills students should be taught in the Life Sciences course in primary school. The research was conducted using a case study design, one of the qualitative research designs. The participants were determined using the criterion sampling method and consisted of 14 primary school teachers working in public schools in Kayseri. The data were collected through a semi-structured interview form and analyzed using the content analysis method. As a result of the analysis, the findings were gathered under four main themes: a) Literacy Skills, b) Thinking Skills, c) Scientific Process Skills, and d) Field-Specific Skills. These themes provide context for what basic skills students should have at the primary school level.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1613649>

Atıf/Cite as: Erol, M., Okur, C., & Can, G. (2025). Sınıf öğretmenlerine göre hayat bilgisi dersinde ilkökul öğrencilerine kazandırılması gereken yaşam becerileri. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 15(2), 1198-1214.

Giriş

Hayat Bilgisi Dersi (HB)

İlkokul birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarda okutulan HB, öğrencilerin topluma uyum sağlamaları ve kendilerini ve doğayı tanımları açısından önemli bir derstir. Bu ders, yaşamı sadece doğum ile ölüm arasındaki bir süreç olarak değil aynı zamanda bilimsel bir perspektif doğrultusunda; fiziksel, kimyasal ve biyolojik süreçlerin bütünü olarak ele almaktadır. HB'nin doğanın iç dinamiklerini anlamaya yönelik bir disiplin olması öğrencilerin gözlem, inceleme ve mantık kullanımları yoluyla yaşamın temel matematiğini kavramalarına olanak tanımaktadır (Güleryüz, 2008). Bu bakımdan HB aynı zamanda çocukların doğayı keşfetmeleri ve toplumsal değerlere uygun kişilik oluşturmalarına sosyal yapı ile kültürel değerlere uyum sağlamalarına yardımcı olmayı amaçlayan bir ders olarak yapılandırılmıştır (Bahçe, 2010; Bektaş, 2009).

Literatür incelendiğinde HB dersinin çeşitli tanımları olduğu görülmektedir. Disiplinler arası bir yapıya sahip olan HB, okula yeni başlayan çocukların gelişimini bütüncül bir biçimde destekleyen yaşantı temelli bir ders olarak tanımlanabilir (Çelik, 2022; Gültekin, 2015). HB, öğrencilerin kendilerini ve çevrelerini tanımlarını, problem çözme becerilerini geliştirmelerini ve yaratıcı düşünme yeteneklerinin temellerini atmalarını sağlayan bir ders olarak öne çıkmaktadır (Aykaç, 2011). Bu bakımdan HB, öğrencilerin yalnızca bireysel değil, aynı zamanda toplumsal ihtiyaçlarını da karşılayacak becerilerin kazandırıldığı temel derslerden birisidir. Ayrıca bu ders, hem ilkokul ve ortaokul kademesindeki diğer dersler için hem de diğer üst kademe eğitimler için temel bilgilerin inşa edilmesine olanak tanır (Tuncer, 2009). Binbaşoğlu'na (2003) göre, HB, öğrencilerin toplumsal ve kültürel çevrelerini incelemelerini sağlamakta, çevre sorunlarına karşı bilinç kazandırmakta, iyi alışkanlıklar ve gerekli becerileri öğretmektedir. Bu bağlamda dersin amacı, bireyin insandan ve doğadan öğrenmesini sağlamak; topluma uyum ve toplumsal kimlik kazanmasını sağlama, doğayı anlama ve problem çözme becerilerini geliştirme süreçlerine katkı sunmaktır (Çelik, 2022; Aykaç, 2011). Bu ders, çocukların kendilerini, yaşadıkları toplumu ve dünyayı daha iyi tanımlarını sağlamaya yönelik olarak tasarlanmıştır. Bu yönüyle HB çocukların hem psikolojik hem de fizyolojik gelişimlerine katkıda bulunarak kendilerini ve çevrelerini anlamlandırmalarına yardımcı olmaktadır (Kabapınar, 2012). Ayrıca, iyi bir vatandaş olmak için gerekli olan temel bilgi, beceri ve değerleri kazandırmada ilkokulda HB dersi önemli bir rol oynamaktadır (Meydan & Bahçe, 2010). Araştırmacılar, dersin kapsamı ve amaçları konusunda farklı görüşler ileri sürse de genel kanı bu dersin, öğrencilerin bütünsel gelişimini destekleyerek doğa ile toplum arasında uyum sağlamalarına yardımcı olduğu yönündedir (Yıldırım, 2021). Bu bağlamda HB'nin sadece akademik becerilere odaklanmaya bağlı kalmadığını aynı zamanda çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerine de katkı sağladığını ifade etmek mümkündür (Koç, 2020).

Millî Eğitim Bakanlığı programları incelendiğinde ise HB öğretim programların da yaşam becerilerinin yer aldığı görülmektedir. MEB (2018) tarafından belirlenen programın temel amacı, öğrencilere temel yaşam becerileri ve bu becerilere dayalı değerleri kazandırmaktır. 2024 Türkiye Yüzyılı Yılı Maarif Modelinde ise okuryazarlık becerileri, alana özgü beceriler, kavramsal beceriler ve sosyo-duygusal öğrenme becerileri olarak becerilerin yer aldığı görülmektedir.

Türkiye ve Dünyadaki Hayat Bilgisi Dersi Bağlamı

Hayat bilgisi dersine yönelik karşılaştırmalı eğitim çalışmaları Türkiye'de çeşitli bağlamlarda gerçekleştirilmiştir. Örneğin; Bilen (2015) tarafından yapılan çalışma sonucunda Türkiye ve İngiltere'deki hayat bilgisi programları karşılaştırılmış ve her iki ülkenin programlarının benzer amaçlar taşıdığı ancak İngiltere'de daha fazla uygulamalı öğrenme yöntemlerine yer verildiği tespit edilmiştir. İri, Özkan ve Karasu (2016) tarafından yapılan çalışmada, Türkiye ve İngiltere'deki hayat bilgisi dersleri içerik ve öğretim yöntemleri açısından karşılaştırılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre, her iki ülkede de derslerin amaçları benzerlik göstermekte ancak İngiltere'de dersler daha uygulamalı, Türkiye'de ise daha teorik odaklı olarak yürütülmektedir. Ayrıca literatürde farklı ülkelere hayat bilgisi adı altında verilen dersler Türkiye'de hayat bilgisi dersi bazı noktalarda karşılaştırılmıştır. Özsoy (2013) Türkiye, İngiltere ve Japonya'daki hayat bilgisi öğretimini karşılaştırarak, her üç ülkenin programlarında farklı öğretim yöntemleri ve materyaller kullanıldığını ancak amaçların benzerlik gösterdiğini ortaya koymuştur. Aladağ ve Şahin (2018) tarafından Türkiye ve Almanya'daki hayat bilgisi dersleri üzerine yürütülen araştırmada, her iki ülkedeki hayat bilgisi dersleri içerik, öğretim yaklaşımları ve uygulamalar açısından analiz edilmiştir. Benzer şekilde literatürde farklı ülke programlarında yer alan hayat bilgisi dersi ile Türkiye'deki hayat bilgisi dersinin

karşılaştırmasına yönelik farklı çalışmalar da yer almaktadır (Atabey ve Şahin, 2017; Büyüköztürk vd., 2016; Dömler vd., 2016)

Bu çalışmalar, farklı ülkelerdeki hayat bilgisi ders programlarının benzer ve farklı yönlerini ortaya koyarak eğitim sistemlerinin gelişimine yönelik öneriler sunmaktadır. Bu bağlamda bizim çalışmamızın sonuçlarının da farklı ülkelerde verilen hayat bilgisi derslerindeki içeriklerle karşılaştırılarak farklı çalışma alanları oluşturacağı düşünülmektedir.

Yaşam Becerileri

Yaşam becerileri, bireylerin büyüme ve değişim sürecinde etkin bir şekilde varlıklarını sürdürebilmeleri için gereken yeterliliklerdir. UNESCO (2009) yaşam becerilerini, bireylerin kişisel, bilişsel ve kişiler arası yeteneklerini geliştiren temel unsurlar olarak tanımlamaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2000), yaşam becerilerini bireylerin günlük yaşamın talepleri ve zorluklarıyla başa çıkmalarını sağlayan olumlu davranışlar ve yetenekler olarak tanımlamaktadır. Bu beceriler arasında problem çözme, karar verme, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, etkili iletişim, kişiler arası ilişkiler, empati, duygusal yönetim, öz farkındalık ve stres yönetimi gibi önemli yetenekler bulunmaktadır. Büyük ve hızlı değişimlerin yaşandığı günümüzde, iş birliği, etkili iletişim, hoşgörü, eleştirel ve yaratıcı düşünme ve problem çözme becerileri (MEB, 2024) gibi yaşam becerilerinin öğrenilmesi bireyleri hayata hazırlama noktasında da önemlidir. Çünkü bu becerilerin geliştirilmesi, bireylerin hem kendilerini hem de başkalarını daha iyi anlamalarına ve yaşamla daha sağlıklı bir ilişki kurmalarına katkı sağlamaktadır (Khatoon, 2018).

Yaşam becerileri, çocukluk, ergenlik ve yetişkinlik boyunca tamamlanması gereken gelişimsel görevlerle ilişkili önemli becerilerdir. Bu beceriler, bireylerin topluma daha uygun ve esnek davranmalarını, özgüven kazanmalarını sağlamaktadır (Saravanakumar, 2020). Yaşam becerileri, çeşitli alanlarda kullanılmakta ve bireylerin hayatta karşılaştıkları zorluklar ve engellerle etkin bir biçimde başa çıkmalarına yardımcı olmaktadır. Bireylerin mesleki ve kişisel yaşamlarında başarılı olmalarını sağlayan bu beceriler, aynı zamanda bireylerin psiko-fizyolojik sağlığını koruma ve yaşam kalitesini artırma işlevine sahiptir (Papacharisis vd., 2005).

Yaşam becerilerinin, bireylerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları sorunlarla baş etmelerini kolaylaştırdığı bilinmektedir. Bu bağlamda, yaşam becerileri eğitimi, bireylerin bu becerileri geliştirmelerine olanak sağlayan temel bir süreç olarak ifade etmek mümkündür. Yaşam becerileri eğitiminin önemi, bireylerin yaşamın her alanında karşılaştıkları zorluklarla başa çıkma yeteneklerini geliştirerek daha sağlıklı ve etkin bir yaşam sürmelerine olanak tanımasıdır. Yaşam becerileri, bireylerin yalnızca bugününü değil geleceğini de etkileyen önemli kazanımlardır. Eğitim programlarında bu becerilere yer verilmesi, bireylerin sağlıklı, başarılı ve sürdürülebilir bir yaşam sürmelerine katkı sağlamaktadır. HB programında ise yaşam becerileri önemli bir yer tutmaktadır. Çocukların çok yönlü ve bütüncül gelişimini destekleme adına HB önemlidir.

Çalışmanın Önemi ve Amacı

Yaşam becerileri, bireylerin toplumsal, kişisel ve bilişsel gelişimlerine önemli katkılar sağlayan temel yetkinlikler arasında yer almaktadır. Bu becerilerin erken yaşlarda kazandırılması, bireylerin yaşam kalitesini artırarak sağlıklı seçimler yapmalarına yardımcı olmaktadır (Yayla-Eskici ve Özsevgeç, 2017; Aparna ve Raakhee, 2011). Bu süreçte en önemli derslerden biri, çocukların doğal yaşam deneyimlerini pekiştiren ve toplumsallaşma süreçlerinde katkı sağlayan HB dersidir (Bektaş, 2007).

Yaşam becerileri bireylerin yalnızca mevcut yaşam koşullarına uyum sağlamalarını etkilemez. Aynı zamanda gelecekteki kişisel ve profesyonel başarılarını da doğrudan etkilemektedir. Bu bağlamda, yaşam becerilerinin eğitim süreçlerine entegrasyonu hayati bir öneme sahiptir. Özellikle ilkökul düzeyinde bu becerilerin kazandırılması, çocukların erken yaşlardan itibaren sağlıklı kararlar almalarını, çevrelerindeki dünyayı eleştirel ve yaratıcı bir gözle değerlendirmelerini, toplumla uyumlu bir şekilde yaşamalarını ve duygusal zekalarını geliştirmelerini desteklemektedir. Diğer bir açıdan çocukların gelişim dönemleri göz önüne alındığında, bu becerilerin erken yaşlarda öğretilmesi, onların ilerleyen yıllardaki akademik başarılarına, sosyal uyumlarına ve kişisel gelişimlerine doğrudan katkı sunmaktadır.

Bu çalışma, sınıf öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak, ilkokul düzeyinde öğrencilere kazandırılması gereken yaşam becerilerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Sınıf öğretmenlerinin bu konudaki deneyimleri ve gözlemleri, eğitim programlarının daha etkili hâle getirilmesi ve öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik olarak yeniden yapılandırılması açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca yaşam becerilerinin eğitimde yer alması, öğrencilerin gelecekteki yaşamlarında karşılaştıkları zorluklarla başa çıkma becerilerini geliştirmelerine, topluma uyumlu, sorumluluk sahibi ve üretken bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlayacaktır. Alan yazında, farklı programlar, dersler ve paydaşlar bağlamında çeşitli ulusal ve uluslararası çalışmalar bulunmakla birlikte, özel olarak hayat bilgisi dersi üzerine yapılan araştırmalar sınırlıdır. Mevcut çalışmalar genellikle öğretim programlarının genel değerlendirmesi, değerler, beceriler, farklı dersler arasındaki entegrasyon veya paydaşların (öğretmenler, öğrenciler, veliler) görüşleri üzerine odaklanmaktadır (Aykaç, 2011; Baysal, 2015; Güven, 2010; Tay ve Baş, 2016; Topaloğlu, 2023; Karakuş, 2021; Yıldırım, 2021). Ancak, hayat bilgisi dersinde kazandırılması gereken öğretmen görüşleri bağlamında çalışmalar sınırlıdır. Bu çalışma, hayat bilgisi öğretiminde eksik kalan yönleri belirleyerek literatürdeki boşluğu doldurmayı ve alana mütevazı bir katkı sunmayı amaçlamaktadır. Özellikle, bu dersin öğrencilere kazandırdığı beceriler, uygulama süreçleri ve eğitimdeki yeri üzerine yeni bir bakış açısı sunarak, ilerleyen araştırmalara zemin hazırlayacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma sınıf öğretmenlerinin HB dersi kapsamında çocukların kazanması gereken yaşam becerilerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi adına temel nitel araştırma deseni ile yürütülmüştür. Nitel araştırmalar, insanların kurmuş oldukları dünyayı, deneyimleri nasıl yorumladıklarını ve bu deneyimlere nasıl bir anlam yüklediklerinin belirlenmesi açısından önemlidir (Glesne, 2013). Temel nitel araştırmaları yürüten araştırmacılar ise insanların yaşamlarını nasıl yorumladığıyla, içinde yaşadıkları dünyalarını nasıl yapılandırdıklarıyla ve deneyimlerine ne anlam kattıklarıyla ilgilenirler (Merriam, 2018). Bu bağlamda çalışmada hayat bilgisi dersinde kazandırılması gereken becerilere yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri alındığından çalışma temel nitel araştırma deseni ile yürütülmüştür.

Araştırmanın Kapsamı ve Katılımcıları

Araştırmanın katılımcıları Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ölçüt örnekleme belirleme metodu ile belirlenen 14 sınıf öğretmeninden oluşmuştur. Ölçüt örnekleme, bir araştırmanın amacına uygun olarak literatürde belirlenmiş kriterlere göre örneklem seçme yöntemidir (Marshall ve Rossman, 2014). Bu bağlamda araştırmanın ölçütleri a) sınıf öğretmeni olmak, b) en az 5 yıl mesleki kıdeme sahip olmak, c) HB dersi vermiş olmak olarak sıralanabilir. Ayrıca katılımcıların 14 kişi ile sınırlandırılmasının nedeni veri doyumuna ulaşılmış olmasıdır. Nitel araştırmalarda daha az kişi ile daha ayrıntılı veriler sunduğundan veri doyumunun sağlanmasından sonra veri toplama süreci sonlandırılmıştır. Araştırmanın katılımcılarına ilişkin ayrıntılı veriler aşağıda Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler

Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Yaşı	Okuttuğu Sınıf Düzeyi
K1	Erkek	29	1. sınıf
K2	Erkek	35	4. sınıf
K3	Erkek	42	2. sınıf
K4	Erkek	39	1. sınıf
K5	Erkek	50	2. sınıf
K6	Kadın	53	4. sınıf
K7	Kadın	43	3.sınıf
K8	Kadın	46	3. sınıf
K9	Kadın	38	3.sınıf
K10	Kadın	57	3.sınıf
K11	Kadın	47	1.sınıf

K12	Erkek	44	1.sınıf
K13	Erkek	40	1.sınıf
K14	Erkek	41	2.sınıf

Tablo 1 incelendiğinde araştırmanın katılımcılarına ilişkin demografik veriler görülmektedir. Katılımcıların 8'i erkek 6'sı ise kadındır. Ayrıca katılımcılardan en küçüğü 29 yaşında en büyüğü ise 57 yaşındadır. Bu bilgiler bağlamında çalışma grubunun en az bir yıl hayat bilgisi dersi vermiş olması da katılımcıların araştırmanın amacına uygun olduğunu göstermektedir.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu formun geliştirilmesinde ilgili alan yazın incelenmiş 3 açık uçlu görüşme sorusu hazırlanmıştır. Hazırlanan bu sorular için uzman görüşü alınmıştır. Uzmanlar sınıf öğretmenleri, sınıf eğitimi ve Türkçe eğitimi doktoralı akademisyenlerden oluşmuştur. Uzman dönütleri bağlamında sorular güncellenmiş ve form pilot uygulama için son şekline getirilmiştir. Bu uygulamalardan sonra hazırlanan görüşme soruları 2 sınıf öğretmenine uygulanmış ve pilot uygulama yapılmıştır. Elde edilen veriler bağlamında görüşme sorularına son şekli verilmiştir. Son versiyonda 4 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu elde edilmiştir. Araştırmanın doğasına uygun olarak görüşmeler sırasında veri çeşitliliğini artırmak ve katılımcıların görüşlerini daha iyi ortaya koymak amacıyla sonda sorular sorulmuştur.

Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi doğrultusunda ilk olarak elde ettiğimiz (ses kayıtları) veriler yazıya geçirilmiştir. İlk aşamada bütün araştırmacılar ses kayıtlarını ve nitel verileri süreç içinde sürekli tekrar ederek ve not tutarak okumuştur. İkinci aşamada veriler kodlanmış ve birbiri ile ilgili kodlar ilişkilendirilerek temalara ulaşılmıştır (Patton, 2015). Yani okunan metinlerde ve katılımcı ifadelerinde yinelenen ögeler ve temalar aranmış, benzer ifade ve kodlardan ortak temalar oluşturulmuştur. Katılımcıların kimliklerini gizleme adına ise "Katılımcı Sayısı" kodlamasının kısaltması olan "K" kodunu kullanılmıştır. Örneğin birinci katılımcı "K1" olarak kodlanmıştır. Bu kodlamalar sonucunda elde ettiğimiz veriler bulgular bölümünde sunulmuştur.

Geçerlilik ve Güvenilirlik

Veri analizinin güvenilirliğini sağlama adına araştırmacı üçgenlemesi kullanılmıştır. Araştırmacı üçgenlemesi sayesinde araştırmacılar verileri yakından incelemiştir. Ayrıca belirlenen temalara ilişkin görüş birliği de sağlanmıştır. Bulgular zengin ve detaylı betimlemeler çerçevesinde ele alınmış ve öğretmen ifadeleri ile desteklenmiştir. Bulgulara yönelik katılımcı kontrolü, araştırmacının öznel etkilerini azaltmak için görüş birliği, katılımcılarla belirli bir süre etkileşimde bulunma sonucu nesnellik, araştırma verilerinin farklı bir araştırmacı tarafından kontrol edilmesi gibi durumlara özen gösterilmiştir. Kodlama ve tema oluşturma işlemlerini farklı zaman dilimlerinde gerçekleştirilerek analizler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları değerlendirilmiştir. Kodlama sürecinde bağımsız araştırmacılar arasında uyum analizleri gerçekleştirilmiş, uyum yüzdesi hesaplanarak kodlamanın güvenilirlik sağlanmıştır (Miles & Huberman (1994) uyum indeksi .89 hesaplanmıştır). Ayrıca, araştırma sorularının geçerlilik desteklemek amacıyla alan uzmanlarının görüşlerine başvurulmuş, pilot çalışma yapılarak soruların anlaşılır ve araştırma amacına uygun olup olmadığı test edilmiştir. Bu süreçler çalışmanın bilimsel niteliğini ve metodolojik sağlamlığını artırmıştır.

Bulgular

Sınıf öğretmenlerinden elde edilen verilere göre HB dersi kapsamında çocuklarda kazandırılması gereken yaşam becerilerine ilişkin bulgular dört tema ile açıklanmıştır: "a) *Okuryazarlık Becerileri*, b) *Düşünme Becerileri* c) *Bilimsel Süreç Becerileri* d) *Alana Özgü Beceriler*". Aşağıda bu temalara ilişkin kod, yorum ve açıklamalar sunulmuştur.

Okuryazarlık Becerileri

Katılımcılara göre, ilkokul öğrencilerinin HB derslerinde edinmesi gereken yaşam becerilerinden biri okuryazarlık becerileridir. Katılımcılar okuryazarlık becerilerinin bilgiyi alma, yorumlama, bilgiyi kullanma, yapılandırma, bilgiye erişme ve iletişim kurma açısından önemli olduğunu vurgulamışlardır. Bu becerilerin edinilmesi öğrencilerin bilgiyi kullanma ve yorumlamasına hizmet edecektir. Ayrıca, okuryazarlık becerileri, öğrencilerin kendilerini ifade etmelerini, düşüncelerini organize etmelerini ve sosyal etkileşimlerde daha etkin olmalarını sağlar. Bu beceriler, öğrencilerin kişisel ve profesyonel yaşamda başarılı olmalarını destekler ve öğrenmeye karşı olumlu bir tutum geliştirmelerine yardımcı olur. Bu bağlamda katılımcıların ifade ettikleri okuryazarlık becerileri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Sınıf Öğretmenlerine Göre İlkokul Öğrencilerinin Kazanması Gereken Okuryazarlık Becerileri

Tema	Kodlar	f
Okuryazarlık Becerileri	Medya ve Sosyal Medya Okuryazarlığı	11
	Dijital Okuryazarlık	9
	Teknoloji Okuryazarlığı	8
	Bilgi Okuryazarlığı	8
	Veri Okuryazarlığı	7
	Çevre Okuryazarlığı	7
	Ekoloji Okuryazarlığı	6
	Geri Dönüşüm Okuryazarlığı	5
	Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı	5
	Eleştirel Okuryazarlık	5
	Finansal Okuryazarlık	4
	Ekonomi Okuryazarlığı	4
	Enerji Okuryazarlığı	3
	Sanat Okuryazarlığı	2
	Kültür Okuryazarlığı	1
	Vatandaşlık Okuryazarlığı	1

Katılımcılara göre, ilkokul öğrencilerinin HB dersi kapsamında kazanması gereken en önemli okuryazarlık becerileri medya, dijital ve teknoloji okuryazarlığı becerileridir. Öğretmenler, bu becerilerin 21. yüzyıl öğrencileri için zorunlu olduğunu vurgulamışlardır. Öğretmenlere göre medya okuryazarlığı, öğrencilerin medya içeriklerini eleştirel bir şekilde analiz etmelerine ve doğru bilgiye ulaşmalarına yardımcı olurken, dijital okuryazarlık, dijital araçların etkin ve güvenli bir şekilde kullanılmasını sağlar. Teknoloji okuryazarlığı ise öğrencilerin teknoloji ile etkileşimde bulunma becerilerini geliştirir ve teknolojiye dayalı problemleri çözme yetilerini artırır. Bu beceriler, çağın gereksinimlerine uyum sağlamak, bilgiye erişim ve kullanımda etkin olmak ve dijital dünyada güvenli bir şekilde hareket etmek için temel unsurlardır. Örneğin;

K15 “Erkek çocuklar bilgisayar oyunları ile kız çocukları ise sosyal medya ile kışatılmış durumda. Bizim programların amacı çocukları bu duruma hazırlamaktır. Sosyal medya okuryazarı olarak yetiştirilen çocuklar az da olsa kendilerini koruyabileceklerdir”.

K2 “Çocukların kazanması gereken en önemli beceri medya okuryazarlığıdır. Sosyal medyada aşırı zaman geçiren bu çocuklar aile ve öğretmenini dinlememektedir. Bu yönüyle sosyal medya çocukları olumsuz etkileyebilmektedir”.

Sınıf öğretmenleri öğrencilerin enerji, bilgi ve veri okuryazarlığı becerilerini de öğrenmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Çünkü öğrenciler bilgiyi elde etme, yorumlama, bilgiyi kullanarak yaşamına yön vermelişlerdir. Öğrencilerin bilgiye ulaşmak için veriyi kullanma, ulaştığı verileri analiz etme, sentezleme ve yorumlamaları gerekmektedir. Bu becerileri elde etmenin yolu ise bilgi ve veri okuryazarlığından geçmektedir. K4’ün şu ifadeleri bu yorumları desteklemektedir: “Hayatımız verilerle dolu medya, reklamlar vb. bunları çözümleyecek bireyler hayatlarını düzenleyebilecek kabiliyete de sahip olacaklardır”. Ayrıca öğretmenler öğrencilerde enerji okuryazarlığının da geliştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu bağlamda öğrenciler enerji kaynaklarını verimli kullanmaya özen göstermeleri ve enerjinin üretimi ve tüketimi ile ilgili bilgileri de olmalıdır. Öğretmenler ancak bu yolla çevresel ve ekonomik farkındalığın artacağını ifade etmişlerdir. Örneğin;

K6 “Hem ekonomik hem de çevre açısından enerji tasarrufu yapma, tüketim alışkanlıklarımızı gözden geçirme adına enerji okuryazarı bireyler yetiştirilmesi elzemdir”

Katılımcılara göre, HB dersinde öğrencilere yaşam becerisi olarak çevre, ekoloji, geri dönüşüm, sürdürülebilirlik ve enerji okuryazarlığı da kazandırılmalıdır. Günümüzde çevre kirliliğinin artışı, doğal yaşamın tehdit altında olması, temiz suya ve gıdaya erişim sorunları, ayrıca artış gösteren enerji ihtiyaçları gibi sorunlar, bu becerilerin eğitim müfredatına dahil edilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu beceriler, öğrencilerin çevresel sorunlar karşısında bilinçli ve etkili çözümler geliştirmelerine yardımcı olurken, sürdürülebilir bir yaşam anlayışını da teşvik eder. Çevre, ekoloji ve enerji alanındaki bilgi birikimi, öğrencilerin doğal kaynakları koruma, atıkları yönetme ve çevre dostu davranışlar geliştirme konusundaki yeteneklerini artırır. Bu eğitim, yalnızca bireysel farkındalık yaratmakla kalmayıp aynı zamanda toplumsal bilinçlenmeyi ve sürdürülebilir yaşam alışkanlıklarını da destekler. K4’ün şu ifadeleri bu yorumları desteklemektedir: “Çevremiz gün geçtikçe daha fazla kirlenmektedir. Plastik kirliliği çevreye aşırı zarar vermekte ve insanoğlu olarak tüketim alışkanlıklarımız dünyayı yaşanamaz hâle getirmektedir. Öğrencilere kazandıracağımız sürdürülebilirlik okuryazarlığı ile gelecek nesillerimizi koruyabiliriz”. Bu görüşleri destekleyen bazı öğretmen görüşleri ise şu şekildedir:

K8 “Geri dönüşüm sürdürülebilirlik açısından önemlidir. Hem ekonomik hem de dünyamız için çocuklarımıza bu bilinci kazandırmalıyız”

K14 “Dünyamızı korumak ve gelecek nesillerimize temiz bir miras bırakmak adına çevresel okuryazar bireyler yetiştirilmelidir. Çevresini koruyan ve doğal yaşamın kendi yaşamının devamı olduğunu bilen bireyler yetiştirmede HB dersinin en önemli amaçlarından olmalıdır”

Ayrıca öğretmenler yaşam becerisi olarak öğrencilere sanat, kültür, vatandaşlık okuryazarlığı gibi okuryazarlık becerilerinin de kazandırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlere göre sanat ve kültür okuryazarlığı, kültürel ve sanatsal değerlerin anlaşılmasını sağlar, vatandaşlık okuryazarlığı ise bireylerin toplumsal ve demokratik sorumluluklarını yerine getirmelerine yardımcı olur. Bu bağlamda sıralanan okuryazarlıklar, bireylerin bilgi çağında etkin ve sorumlu vatandaşlar olmalarını destekler. K13 bu durumu “Kültürel ve sanatsal değerlerin anlaşılması için kültürel okuryazarlık kazandırılmalıdır” ifadeleri ile açıklamıştır. Aşağıdaki ifadelerde bu durumu desteklemektedir:

K9 “Çocuklar kendilerine ait hak ve sorumlulukların farkına varmalıdırlar. Haklarını korumalı ve gerektiği yerde talep edebilmelidir. Ancak bu yolla çocuklar demokratik tutum geliştirebilirler ve kendini ilgilendiren konularda sorumluluk alarak karar süreçlerine katılabilirler. Bu süreçler ancak vatandaşlık okuryazarlığı ile kazandırılabilir. Müfredatın temel amacı da çocuklarda bu bilinci yerleştirmek olmalıdır”

Düşünme Becerileri

Katılımcılara göre ilkökul öğrencilerinin HB dersi kapsamında kazanması gereken bir diğer yaşam becerisi ise düşünme becerileridir. Düşünme becerileri çocukların karşılaştıkları bilgileri yorumlamalarına, doğru ve mantıklı çıkarımlar yapmalarına destek olmaktadır. Öğretmenlere göre günümüz dünyasındaki bilgi akışı doğru ve yanlış bilgilerin eleştirel bir süzgeçten geçmesini zorunlu kılmıştır. Bu durumda çocuklara yaşam becerileri olarak düşünme becerilerinin de kazandırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu açıdan öğrencilere düşünme becerileri kazandırmak, onların bilişsel gelişimlerini destekler ve yaşam becerilerini güçlendirir; bu beceriler, çocukların bilgileri değerlendirme, problem çözme ve mantıklı kararlar verme yeteneklerini geliştirir. Eleştirel, analitik ve yaratıcı düşünme, çocukların karmaşık durumları anlamalarını, yenilikçi çözümler üretmelerini ve kendi düşünme süreçlerini yönetmelerini sağlar. Bu beceriler, akademik başarılarını artırırken, günlük yaşamda daha etkili ve bilinçli bireyler olmalarına yardımcı olur. Ayrıca, düşünme becerileri, çocukların öz-düzenleme yetilerini ve sosyal etkileşimlerdeki empati kapasitelerini güçlendirir, böylece onları gelecekteki zorluklara karşı daha donanımlı hâle getirir. Bu bağlamda verilerden elde edilen tema ve kodlar aşağıda Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğretmenlere Göre İlkokul Öğrencilerinin Kazanması Gereken Düşünme Becerileri

Tema	Kod	f
Düşünme Becerileri	Eleştirel düşünme	7
	Yaratıcı düşünme	6
	Yenilikçi düşünme	5

Problem çözme	4
Hipotetik düşünme	3
Karar verebilme	2
Analitik düşünme	2
Metabolişsel düşünme	1

Katılımcılara göre, çocukların medya ve sosyal ağlardaki bilgileri eleştirel bir süzgeçten geçirmeleri ve kendi yaşam becerilerini desteklemeleri gerekmektedir. Eleştirel düşünme, günümüzde çocukların kazanması gereken en önemli yaşam becerilerinden biridir. Medya ve sosyal ağlardaki bilgi bombardımanı karşısında, çocukların bilgiyi değerlendirme, doğruluğunu sorgulama ve güvenilir kaynaklara yönelme yetenekleri, bilgi kirliliğini aşmaları ve bilinçli kararlar almaları için kritik öneme sahiptir. Bu beceri, çocukların hem dijital hem de gerçek dünyada daha etkili, bilinçli ve güvenilir seçimler yapmalarına yardımcı olur, aynı zamanda onların bilgiye dayalı problem çözme ve karar verme süreçlerinde başarılı olmalarını destekler. K6'nın “*günümüzde çocuklar o kadar çok bilgi ve materyalle karşı karşıya ki kendi süzgecinden geçirmeden bu bilgileri direkt almaması gerekir. Bu nedenle eleştirel düşünme en temel yaşam becerisidir*” ifadeleri bu durumu desteklemektedir. Ayrıca eleştirel düşünme becerisi çocukların akademik başarısını ve hayata uyum sağlamasını da desteklemektedir. Örneğin;

K8 “*Eleştirel düşünebilen bir çocuk yaşamada uyum sağlar ve kendi gelişimini destekler. Her duyduğuna ve gördüğüne inanmak yerine o bilgiyi eleştirel akıl süzgecinden geçirir*”

Sınıf öğretmenleri öğrencilerin yaşam becerileri olarak yaratıcı düşünme, yenilikçi düşünme ve problem çözme gibi düşünme becerilerinin de kazandırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlere göre bu beceriler çocukların aktif olarak yaşama hazırlanmasında, içinde bulundukları problemlerin çözümünde ve tasarım düşüncelerinin gelişiminde oldukça etkilidir. Örneğin K9 bu durumu şu şekilde ifade etmiştir: “*Ülkemizde mühendislik savunma sanayi ile ivme kazandı. Her çocuk mühendis olmak ve yeni şeyler üretmek istemektedir. Okullarda yaratıcı ve yenilikçi düşünme becerileri öğretmek çocuklara destek olabiliriz*”. Öğretmenler yaratıcı düşünme, yenilikçi düşünme ve problem çözme becerilerini aynı zamanda 21. yüzyıl becerileri olarak da değerlendirmişlerdir. Bu bağlamda çocukların içinde bulundukları çağa ayak uydurmalarında ve kendi gelişimlerini desteklemede bu beceriler önemli rol oynamaktadır. Örneğin;

K2 “*İçinde bulunduğumuz çağda çocuklara yaratıcı ve yenilikçi düşünme becerisi kazandırılmalıdır. Ülkelerin gelişmesi ve ilerlemesi ar-ge yöntemlerine bağlı iken eğitiminden bunlardan bağımsız olması düşünülemez*”

Katılımcılar yaşam becerisi olarak ilkökul öğrencilerinde hipotetik düşünme, karar verebilme, analitik düşünme ve metabolişsel düşünme becerilerinin geliştirilmesi, çocukların hem akademik hem de kişisel gelişimlerinde kritik bir rol oynadığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlere göre hipotetik düşünme, çocuklara olası senaryoları değerlendirerek gelecekteki durumlara hazırlıklı olmalarını sağlar ve problem çözme yetilerini artırır. K3 bu durumu “*çocuklar bilimsel yöntemlerden hipotetik düşünmeyi çeşitli senaryolar kurmaları için edinmelidirler*” ifadeleri ile açıklamıştır. Öğretmenlere göre karar verebilme ise, öğrencilerin bilgi ve seçenekler arasında bilinçli seçimler yaparak sorumluluk alma becerilerini güçlendirir. K10 bu durumu “*Çocuklar karar verme becerisinin geliştirilmesi sorumluluk almalarına yardımcı olabilir*” ifadeleri ile açıklamıştır. Öğretmenlere göre analitik düşünme, bilgiyi detaylı bir şekilde inceleme ve mantıklı sonuçlar çıkarma yeteneğini geliştirirken, metabolişsel düşünme ise çocukların kendi düşünme süreçlerini fark etmelerini ve bu süreçleri daha verimli yönetmelerini sağlar. K7 bu durumu “*Çocuklar kendi düşünme süreçlerinin farkına varmaları ve düzenlemeleri gerekir*” şeklinde açıklamıştır. Bu beceriler, öğrencilerin eleştirel düşünme kapasitelerini artırır, problem çözme yeteneklerini güçlendirir ve günlük yaşamlarında daha etkili ve bilinçli bireyler olmalarına yardımcı olur. Bu nedenle, ilkökul çağındaki çocuklara bu becerilerin kazandırılması, onların gelecekteki öğrenme ve yaşam başarısı için sağlam bir temel oluşturur. Örneğin;

K15 “*İlkokulda HB dersi denilince çocuklara düşünme becerisi kazandırmak aklıma geliyor. Çocukların kendilerinin farkına varmalarına, bilgiyi doğrudan almak yerine anlamalarına ve süreci yapılandırmalarına hizmet edecek bir ders*”

Bilimsel Süreç Becerileri

Sınıf öğretmenlerine göre ilkökul öğrencilerinin HB dersi kapsamında kazanması gereken bir diğer yaşam becerisi ise bilimsel süreç becerisidir. Katılımcılar öğrencilere bilimsel süreç becerilerini kazandırmak, onların

hem akademik başarılarını artırmak hem de günlük yaşamda karşılaştıkları sorunları etkili bir şekilde çözebilmelerini sağlamak açısından hayati öneme sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca bu beceriler, çocukların bilimsel düşünme yetilerini geliştirmeye, eleştirel ve analitik düşünme kapasitelerini artırmaya yardımcı olur. Bilimsel süreç becerileri, çocuklara deney yapma, gözlem yapma, veri toplama, hipotez oluşturma ve bu hipotezleri test etme gibi temel bilimsel yöntemleri öğretir. Bu beceriler, çocukların problem çözme yeteneklerini güçlendirir ve onları sistematik düşünme, mantıklı sonuçlara ulaşma ve bilinçli karar verme konusunda teşvik eder. Ayrıca, bilimsel süreç becerileri, çocukların merak duygusunu canlı tutar ve öğrenmeye karşı olumlu bir tutum geliştirir. Sonuç olarak; çocuklara bu becerilerin kazandırılması, onların hem akademik hem de kişisel yaşamlarında daha etkili ve yaratıcı bireyler olmalarına yardımcı olur ve gelecekteki kariyerleri için güçlü bir temel oluşturur. Bu ifadeleri destekleyen kod ve temaya ilişkin açıklamalar Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4. Sınıf Öğretmenlerine Göre İlkokul Öğrencilerinin Kazanması Gereken Bilimsel Süreç Becerileri

Tema	Kod	f
Bilimsel Süreç Becerileri	Araştırma	11
	Gözlem	10
	Sınıflama	10
	Hipotez kurma	9
	Sorgulama	9
	Kanıt kullanma	8
	Veriye dayalı tahmin	8
	Akl yürütme	7
	Ölçme	6

Katılımcılara göre ilkökuller öğrencileri yaşam becerileri kazanması için bilimsel süreç becerilerini de edinmelidirler. Katılımcılar özellikle araştırma becerisinin çocukların birçok bilimsel süreç becerisi edinmesine destek olabileceğini belirtmişlerdir. Çocuklarda araştırma becerisi, onların dünyayı anlamalarını ve bilgi edinme süreçlerini geliştirmelerini sağlar. Çünkü bu beceri çocukların meraklarını besler, sistematik düşünme ve problem çözme yeteneklerini güçlendirir. Araştırma yaparken çocuklar bilgi toplama, analiz etme ve sonuç çıkarma süreçlerini öğrenirler. Bu da eleştirel düşünme, bağımsız öğrenme ve yaratıcı çözüm üretme yetilerini destekler. Ayrıca, araştırma becerileri çocukların öğrenme sürecine aktif katılımını teşvik eder ve yaşam boyu öğrenme alışkanlıklarının temelini atar. K4 bu durumu şu şekilde açıklamıştır: “*Çocuklara kesinlikle araştırma becerisi kazandırılmalıdır. Bu çocuklar arı gibi çalışmalılar. Ancak bu yolla çocukların gelişimini ve yaşam becerisi edinmesini destekleyebiliriz*”. K12 ve K1 bu durumu şu şekilde açıklamıştır;

K12 “*Araştırma süreci doğal bir öğrenme sürecidir. Çocuk araştırırken bir bilim insanı gibi beceriler geliştirir. Analiz yapar, problem çözer ve yenilikçi fikirler bile üretebilir*”

K1 “*Herkes doğal olarak merak duygusuna sahiptir. Çocuklarda meraklarını tatmin etmeleri ve dünyayı anlamaları için araştırma yaparlar. Zaten insanın içinde bulunan bu duyguyu geliştirmek ve iletirmek ise öğretmenlere düşmektedir*”.

Sınıf öğretmenleri bilimsel süreç becerilerinde sınıflama, gözlem gibi becerilerinde çocuklara yaşam becerisi olarak kazandırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Gözlem becerisinin çocuklara kazandırılması, birçok farklı becerinin edinilmesine katkı sağlamaktadır. K5 bu durumu “*En basitinden çocukları okul bahçesine çıkarıp amaçlı gözlem yaptırabiliriz. Gözlem sonucu elde ettikleri veriyi sınıflama, sıralama, ölçme, veri kaydetme gibi birçok beceriyi de destekleriz*” ifadeleri ile açıklamıştır. Ayrıca katılımcılar hipotez kurma gibi bilimsel süreç becerilerinin de erken dönemlerde çocuklara kazandırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Çünkü hipotez kurma becerisi çocukların problem çözme, kritik düşünme ve bilimsel araştırma yeteneklerini geliştirmesine yardımcı olur. Bu beceri çocukların olayları analiz etmelerini, çeşitli çözümler üretmelerini ve bu çözümleri test ederek en uygun olanı bulmalarını sağlar. Hipotez kurma, yaratıcı düşünmeyi teşvik eder ve çocukların kendi gözlemlerini ve deneyimlerini değerlendirme yetilerini artırır, böylece kendine güven ve bağımsız düşünme becerilerini de güçlendirir. K2’nin “*hipotez kurma çocukların problem çözme, güveni, çözümler üretmelerini destekler*” ifadeleri bu çıkarımı desteklemektedir. Ayrıca K7’nin ifadeleri de bu yorumu desteklemektedir.

K7 “*Erken dönemlerde edinilen beceriler çocukların gelecek yıllardaki başarısının habercisidir. Bu açıdan sınıflama, ölçme, akıl yürütme gibi bilimsel beceriler çocukların gelişimini her açıdan destekleyecektir*”

Alana Özgü Beceriler

HB dersinin kapsamı hem doğa bilimlerini hem de sosyal bilimleri kapsamaktadır. Bu yönü ile HB dersi öğrencilere sosyal bilimlere özgü alan becerileri kazandırır ve öğrencilerin toplum, kültür ve tarih anlayışlarını geliştirmelerini sağlar, sosyal sorumluluk bilinçlerini artırır. Bu beceriler, çocukların toplumsal olayları, insan ilişkilerini ve kültürel çeşitliliği anlamalarına yardımcı olurken eleştirel düşünme, empati ve etkili iletişim becerilerini de güçlendirir. Ayrıca, sosyal bilimler öğrencilerin sosyal adalet, etik ve demokratik değerler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlar. Böylece toplumda bilinçli ve sorumlu bireyler olarak yetişmelerini destekler. Bu beceriler, çocukların çevrelerine daha duyarlı ve etkili katkılarda bulunmalarına olanak tanır, kişisel ve toplumsal gelişimleri için sağlam bir temel oluşturur. Katılımcılara göre bu ifadeleri destekleyen yaşam becerileri aşağıda Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Sınıf Öğretmenlerine Göre İlkokul Öğrencilerinin Kazanması Gereken Alana Özgü Beceriler

Tema	Kod	f
Alana Özgü Beceriler	Değişim ve Sürekliliği Algılama	10
	Zaman ve Kronolojiyi Algılama	9
	Kanıt Kullanma	8
	Tarihsel Empati	7
	Milli ve Kültürel Değerleri Tanıma	7
	Sosyal Katılım	5
	Mekânı Algılama	8
	Kişisel Bakım Kazanma	7
	Sağlıklı ve Dengeli Beslenme	7
	Doğayı Koruma	7
	Girişimcilik	2
	İş Birliği	4
	Dijital Teknolojiyi Kullanma	3
	Bilgi İletişim Teknolojilerini Kullanma	1
	İletişim	6

Öğretmenlere göre ilkökull öğrencilerinin HB dersinde yaşam becerisi olarak alana özgü becerileri de kazanması gerekmektedir. Öğretmenler değişim ve sürekliliği algılama, zaman ve kronolojiyi algılama becerilerinin öğrencilere kazandırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencilere değişim ve sürekliliği, zaman ve kronolojiyi algılama becerilerinin kazandırılması, onların tarihsel olayları ve süreçleri anlamalarına, bu olaylar arasındaki neden-sonuç ilişkilerini kavramalarına ve böylece eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Bu beceriler, öğrencilere geçmişin bugüne ve geleceğe nasıl şekil verdiğini öğretirken, aynı zamanda kültürel ve toplumsal farkındalıklarını artırır ve kendi kimlik gelişimlerine katkıda bulunur. Böylece öğrenciler hem bireysel hem de toplumsal düzeyde daha bilinçli ve sorumlu bireyler olarak yetişirler. K5 bu durumu “Çocuklara değişim ve zaman kavramlarının kazandırılması önemlidir. Bu becerilerle çocuk geçmişle bağlantı kurarken tarih bilinci de geliştirebilir” ifadeleri ile açıklamıştır. Aşağıdaki öğretmen ifadeleri de bu çıkarımları desteklemektedir.

K9 “Zaman ve kronoloji kavramı çocuğun bugünü anlamasına yardımcı olacaktır. Bu derste biz bunu da vermeliyiz”

Öğretmenlere göre öğrencilere tarihsel empati, kanıt kullanma, milli ve kültürel değerleri tanıma becerilerinin kazandırılması, onların geçmişi farklı bakış açılarından anlamalarını, tarihsel olayları derinlemesine analiz edebilmelerini ve bu süreçte kanıtlara dayalı doğru çıkarımlar yapmalarını sağlar. Bu beceriler, öğrencilerin milli ve kültürel kimliklerini güçlendirirken, toplumsal aidiyet duygularını artırır ve onları daha bilinçli, şuurulu, duyarlı bireyler olarak topluma kazandırır. Aşağıdaki öğretmen ifadesi bu durumu desteklemektedir.

K7 “Milli ve kültürel değerler toplumumuzu ayakta tutan en önemli değerlerdir. Bu değerleri tanıma becerileri de çocuklara kazandırılmalıdır. Biz bu noktada HB dersinde bu becerileri de kazandırmalıyız ki şuurulu bireyler yetişebilsin”.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada, sınıf öğretmenlerine göre HB dersinde öğrencilere kazandırılması gereken temel yaşam becerileri incelenmiştir. Bulgular, öğrencilere yaşam becerileri olarak okuryazarlık, bilimsel süreç, düşünme ve alana özgü becerilerin kazandırılması gerektiğini göstermektedir. Bu bulgular, yaşam becerilerinin günlük hayat ve yaşam

için gerekli beceriler olduğunu ve sadece bir alana özgü becerileri içermediğini göstermektedir. Yani yaşam becerileri, bireylerin hem kendilerini hem de başkalarını daha iyi anlamalarına ve yaşamla daha sağlıklı bir ilişki kurmalarına katkı sağladığı söylenebilir. Topçu-Bilir (2019) yapmış olduğu çalışmada yaşam becerileri programının beş yaş çocuklarının yaşam becerileri, benlik algıları ve sosyal duygusal uyum düzeylerine etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuç yaşam becerilerin çocukları çok yönlü desteklediğini göstermektedir. Ayrıca James (2010) ve McCollum (2014) temel yaşam becerileri kazandırılırken bireyin merkeze alınması gerektiğini açıklamakta ve bu becerilerin ekolojik gelişim kuramına dayandığını belirtmektedir. Bu bağlamda HB dersinde çocuklara temel yaşam beceri kazandırılmasında çocukların çevresinde bulunan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin alınması becerileri anlama ve kazandırma adına önemlidir. Bu sonuç, literatürde çocuklara kazandırılması gereken yaşam becerileri ile uyumludur.

Çalışma bulguları incelendiğinde öğretmenler öğrencilerin yaşam becerisi olarak okuryazarlık becerilerinden “medya ve sosyal medya okuryazarlığı, dijital okuryazarlık, teknoloji okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı, veri okuryazarlığı, çevre okuryazarlığı, ekoloji okuryazarlığı, geri dönüşüm okuryazarlığı, sürdürülebilirlik okuryazarlığı, eleştirel okuryazarlık, finansal okuryazarlık, ekonomi okuryazarlığı, enerji okuryazarlığı, sanat okuryazarlığı, kültür okuryazarlığı, vatandaşlık okuryazarlığı” becerilerini kazanmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılara göre okuryazarlık becerileri çocuklara sosyal, ekolojik ve dijital yaşama ayak uydurmalarında önemli becerilerdir. Altun ve Çakmak (2013) yapmış olduğu çalışmada HB öğretim programında yaşam becerisi olarak medya okuryazarlığının yer aldığını ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Hobbs (2011) çalışmasında belirttiği gibi değişen ve gelişen bir medya dünyasında gençlere medyayı kullanmayı öğretmek bir sorumluluk haline gelmiştir. Öğrencilerin dijital dünyada bilinçli bireyler olarak yer almaları ve sosyal medya okuryazarı olmaları için HB dersi okuryazarlık becerileri önemlidir. Katılımcılar çevre, ekoloji, geri dönüşüm ve sürdürülebilirlik gibi becerilerinin de HB dersinde kazandırılmasını savunmuşlardır. Özellikle çevre kirliliği, sürdürülebilir yaşam alışkanlıkları ve atıkları yönetme gibi becerilerinin HB ders müfredatında daha fazla yer alması gerekmektedir. Önal, Kaya, Çalışkan (2019) yaptıkları çalışmada toplumun tüm kesimleri tarafından üzerinde durulan geri dönüşüm konusu ve onun modern hali olan sıfır atık yaklaşımının, incelenen kitapta yeterince yer almadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu bağlamda, çevre eğitiminin müfredatta daha geniş bir yer kaplaması gerektiğinin ve öğrencilerde çevre bilinci oluşturulması bireysel ve toplumsal bir öneme sahiptir. Sonuç olarak medya, dijital, teknoloji, bilgi, çevre, geri dönüşüm, sürdürülebilirlik okuryazarlığı HB dersinde kazandırılması gereken becerilerdendir. Bu becerilerin kazandırılması öğrencileri akademik, sosyal ve kişisel gelişimlerine katkı sağlayacaktır.

Araştırmanın diğer bir bulgusuna göre ise öğretmenler HB dersinde kazandırılması gereken yaşam becerilerinden bazılarını düşünme becerileri olarak ifade etmişlerdir. Katılımcılara göre HB ders içeriğinin eleştirel düşünmeyi destekleyici olduğunu, öğrencileri daha fazla sorgulamaya ve analiz yapmaya teşvik ettiği belirtilmiştir. Bu durumun da öğrencilerin HB dersine karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlamaktadır. Bodur’un (2010) araştırması da eleştirel düşünme becerilerine dayalı içerik temelli öğretim etkinliklerinin öğrenci tutumları ve başarıları üzerindeki etkisini incelemiştir. HB dersi bağlamında yapılan çalışmada, öğrencilerin büyük bir kısmının eleştirel düşünme etkinliklerine yönelik olumlu tutumlar sergilediği görülmüştür. Bu bulgu, eleştirel düşünmenin bilişsel süreç becerilerini desteklemesinin yanında öğrencilerin tutumlarının olumlu gelişmesini sağlamıştır. Günümüz dünyasında bilgiye erişim kolaylaşmış olsa da doğru ve yanlış bilgilerin ayırt edilmesi zorlaşmıştır. Bu durum, eleştirel düşünme becerisinin temel eğitimdeki öneminin altını çizmiştir. Bulgular, öğretmenlerin bu becerilerin kazandırılmasının çocukların yalnızca akademik başarılarını değil, aynı zamanda günlük yaşamlarında bilinçli bireyler olarak yetişmelerini sağladığını vurguladıklarını göstermektedir. Güzel (2005) tarafından yapılan araştırma da eleştirel düşünme becerilerini geliştiren etkinliklerin akademik başarı üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmada, eleştirel düşünme etkinliklerinin uygulandığı grupların başarı düzeylerinin, bu tür etkinliklerin yapılmadığı kontrol gruplarına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durum, mevcut çalışmada eleştirel düşünme becerilerinin kazandırılmasının çocukların akademik ve yaşam becerilerini geliştirdiğine yönelik bulguları desteklemektedir. Karakaş (1998)’ın yaptığı çalışmada problem çözme becerisi kazanımında çözme yönteminin ders başarısını arttırdığı sonucuna ulaşması farklı literatürlerde benzer sonuçlarla desteklendiği görülmektedir.

Katılımcıların, hipotetik düşünme, karar verebilme, analitik düşünme ve metabilşsel düşünme gibi becerilerin önemine yaptıkları vurgu, öğrencilerin günlük hayatta karşılaştıkları sorunu çözmek için olası çözüm yolları

deneme, kendi kararlarını alabilme, tümdengelim yöntemini kullanabilme ve kendi düşünme süreçlerinin farkında olup yönetebilmesi gibi süreçlerde önemli rol oynamaktadır. Literatürde hipotetik düşünmenin bilimsel yöntem ve problem    zme süreçleri ile ilişkili olduğu; metabil  sel düşünmenin ise bireylerin kendi öğrenme süreçlerini daha etkili bir şekilde yönetmelerine olanak tanıdığı belirtilmiştir (Flavell, 1979; Perkins ve Salomon, 1989).

HB dersinin düşünme becerileri kazandırma açısından g   l  bir potansiyel taşıdığı görülmektedir. Çalışma bulgularına göre “eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, yenilikçi düşünme, problem    zme, hipotetik düşünme, karar verebilme, analitik düşünme, metabil  sel düşünme” becerilerini kazanmaları gerektiğini savunmuşlardır. Katılımcılara göre HB ders içeriğinin eleştirel düşünmeyi destekleyici olduğunu, öğrencileri daha fazla sorgulamaya ve analiz yapmaya teşvik ettiği belirtilmiştir. Bu durumun da   rencilerin HB dersine karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlamaktadır. Bodur’un (2010) araştırması da eleştirel düşünme becerilerine dayalı içerik temelli   retim etkinliklerinin   renci tutumları ve başarıları üzerindeki etkisini incelemiştir. HB dersi bağlamında yapılan çalışmada, öğrencilerin b   k bir kısmının eleştirel düşünme etkinliklerine yönelik olumlu tutumlar sergilediği g r lm  tur. Bu bulgu, eleştirel düşünmenin bilişsel süreç becerilerini desteklemesinin yanında öğrencilerin tutumlarının olumlu gelişmesini sağlamıştır.

Çalışmada ilkokul   rencilerinin HB dersiyle birlikte düşünme becerileri ve yaşam becerilerini kazanması gözlemlenmiştir. Günümüz dünyasında bilgiye erişim kolayla mı  olsa da doğru ve yanlış bilgilerin ayırt edilmesi zorla mı tır. Bu durum, eleştirel düşünme becerisinin temel eğitimdeki öneminin altını çizmiştir. Bulgular,   retmenlerin bu becerilerin kazandırılmasının çocukların yalnızca akademik başarılarını değil, aynı zamanda günlük yaşamlarında bilinçli bireyler olarak yeti melerini sağladığını vurguladıklarını göstermektedir. Güzel (2005) tarafından yapılan araştırmada eleştirel düşünme becerilerini geliştiren etkinliklerin akademik başarı üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmada, eleştirel düşünme etkinliklerinin uygulandığı grupların başarı düzeylerinin, bu tür etkinliklerin yapılmadığı kontrol gruplarına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durum, mevcut çalışmada eleştirel düşünme becerilerinin kazandırılmasının çocukların akademik ve yaşam becerilerini geli tirdi ine yönelik bulguları desteklemektedir. Kurnaz (2007)  alı masında ilköğretim 1-5. sınıflarında öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin artırılmasında içerik temelli eleştirel düşünme yaklaşımından yararlanılabilece ini sonucuna ulaşması farklı literatürlerde benzer sonuçlarla desteklediği görülmektedir.

Araştırmanın diğer bir bulgusuna göre ise   retmenler HB dersinde kazandırılması gereken yaşam becerilerinden bazılarını bilimsel süreç becerileri olarak ifade etmişlerdir. Öğrencilere bilimsel süreç becerileri kazandırmak, onların hem akademik başarılarını arttırmak hem de günlük yaşam becerileri açısından kritik bir role sahiptir. Bu beceriler araştırma, gözlem yapma, sınıflama, hipotez kurma, sorgulama, kanıt kullanma, veriye dayalı tahmin, akıl yürütme ve ölçmedir. Katılımcılara göre bilimsel süreç becerilerini kullanmak öğrencilerin problem    zme, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini de desteklemektedir. E mir ve Ocak (2020) yaptıkları çalışmalarında da katılımcıların g r   lerini desteklemektedir. Bilişsel süreç becerileri öğrencilere aynı zamanda kendilerine güven ve bağımsız düşünme becerilerini de arttırmaktadır. Kılıç ve Gültekin (2015) tarafından yapılan bir çalışmada HB dersinde sadece akademik başarılarının değil aynı zamanda   -yönetim, liderlik, i  birliği ve farklılıklara say ı gibi yaşam becerilerinin de geliştiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda bilimsel süreç becerileri öğrencileri sosyal ve duygusal açıdan desteklediği söylenebilir.

Araştırmanın diğer bir bulgusuna göre ise   retmenler HB dersinde kazandırılması gereken yaşam becerilerinden bazılarını alana      beceriler olarak ifade etmişlerdir. Katılımcılara göre ilkokul   rencilerinin kazanması gereken alana      beceriler değişim ve s rekli i algılama, zaman ve kronolojiyi algılama, kanıt kullanma, tarihsel empati, milli ve kültürel değerleri tanıma, sosyal katılım, me anı algılama, kişisel bakım kazanma, sağlıklı ve dengeli beslenme, doğayı koruma, girişimcilik, i  birliği, di ital teknolojiyi kullanma, bilgi iletişim teknolojilerini kullanma ve ileti imdir. HB dersi öğrencilerde bireysel, toplumsal ve çevresel farkındalıklarını geliştirmeyi amaçlamıştır. Elbir ve Ba cı (2013) yaptıkları çalışmada değerler eğitimi kapsamında sadece sorumluluk değil, adil olma, güvenilirlik, vatandaşlık gibi değerlerin de önemine dikkat çekmişlerdir. Benzer  ekilde, Uçuş G ldalı ve Demirba ’ın (2017)  alı ması, Hayat Bilgisi   retim Programı ile okul öncesi eğitim programının ortak değerler üzerine inşa edildiğinin altını çizmekte, bu değerlerin öğrencilere erken ya lardan itibaren kazandırılmasının önemine işaret etmektedir. Bu bulgular, HB dersinin bireylerin toplumsal hayata uyum sağlamalarını kolaylaştırdığını desteklemiştir. Katılımcıların alana      kazandırılması gereken becerilerden biri

de kanıt kullanmadır. Literatüre baktığımızda katılımcıların görüşünü destekleyen araştırmalar vardır. Örneğin Başpınar'ın (2021) çalışması, hayat bilgisi derslerinde kanıt temelli öğrenme yönteminin etkili bir şekilde kullanılmasının, öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirdiğini ancak araştırmacı kimlik kazandırmada sınırlı bir etki yarattığını göstermiştir. Sağlam ve Bilgiç'in (2018) çalışmasında ise kanıt temelli öğrenme sürecinin öğrenci görüşlerinde olumlu bir etki yarattığı belirtilmiştir. Bu bulgular, kanıt temelli öğrenmenin öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirdiğini ve HB dersine karşı olumlu bir tutum sergiledikleri görülmüştür.

Sınırlılıklar ve Öneriler

Araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle, çalışmanın örneklemini belirli bir bölgedeki sınıf öğretmenleri ile sınırlı olup farklı bölgelerdeki öğretmenlerin görüşleri farklılık gösterebilir. Bu nedenle, ilerleyen araştırmalarda daha geniş bir coğrafi bölgeyi kapsayan katılımcılar ile çalışma yapılması önerilmektedir. Ayrıca, araştırma yalnızca öğretmen görüşlerine dayanarak gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin ve velilerin de bu süreçteki deneyimlerinin incelenmesi, elde edilen verilerin daha kapsamlı yorumlanmasını sağlayacaktır.

Araştırma bulgularına dayanarak bazı öneriler geliştirilmiştir. İlk olarak, HB ders programına yaşam becerilerini daha etkin bir şekilde kazandıracak içeriklerin eklenmesi önem arz etmektedir. Özellikle medya okuryazarlığı, çevre bilinci, eleştirel düşünme ve bilimsel süreç becerileri gibi konuların müfredatta daha fazla yer alması gerekmektedir. Bu doğrultuda öğretmenlerin bu becerileri kazandırmaya yönelik hizmet içi eğitimlere katılımı teşvik edilmelidir. Bunun yanı sıra, öğrencilerin yaşam becerilerini daha etkili bir şekilde geliştirebilmeleri için aktif öğrenme yöntemleri kullanılmalıdır. Ayrıca, sınıf içi etkinliklerde dijital kaynakların ve teknolojik araçların kullanımının artırılması, öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerinin gelişimine katkı sağlayacaktır. Son olarak, HB dersinin etkili bir şekilde yürütülebilmesi için aile katılımının artırılması gerekmektedir. Velilere yönelik bilgilendirici seminerler düzenlenmesi, çocukların okul dışında da yaşam becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Bu bağlamda, eğitim politikalarının belirlenmesinde aile, öğretmen ve öğrenci iş birliğine dayalı yaklaşımlar benimsenmelidir. Gelecek çalışmalarda, HB dersinin yaşam becerileri kazandırma sürecindeki etkinliğini uzun vadeli gözlem ve deneysel araştırmalarla desteklemek, program geliştirme süreçlerine katkı sağlayacaktır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazar(lar), bu makalenin araştırma, yazarlık ve/veya yayın süreci ile ilgili herhangi bir potansiyel çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

The authors declare no potential conflicts of interest with respect to the research, authorship, and/or publication of this article.

Mali Destek

Yazar(lar) bu makalenin araştırılması, yazılması ve/veya yayınlanması için herhangi bir mali destek almamıştır.

The author(s) did not receive any financial support for the research, writing, and/or publication of this article.

Yayın Etiği Beyanı

Çalışmada etik dışı bir husus bulunmadığını, araştırma ve yayın etiğine özenle uyulduğunu beyan ederiz.

We hereby declare that the study has not unethical issues and that research and publication ethics have been observed carefully.

Yazar Katkı Oranı

Çalışma, araştırmacılar arasında eşit bir iş birliği ile yürütülmüş ve raporlanmıştır.

The study was conducted and reported with equal collaboration among the researchers.

Etik Kurul İzni

Bu çalışma için Yıldız Teknik Üniversitesi, Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 30/09/2024 tarih ve 2024.09 sayılı kararı ile etik kurul onayı alınmıştır.

Ethics committee approval was obtained for this study from the Yildiz Technical University, Scientific Research and Publication Ethics Committee, with its decision dated 30/09/2024 and numbered 2024.09

Kaynakça

- Aladağ, S. ve Şahin, M. (2018). Türkiye ve Almanya'daki hayat bilgisi derslerinin karşılaştırılması: İçerik, öğretim yaklaşımı ve uygulamalar. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 159-186.
- Altun, A., & Çakmak, E. (2013). İlköğretim hayat bilgisi dersi öğretim programında medya okuryazarlığı eğitimi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 237-254.
- Aparna, N., & Raakhee, A. S. (2011). Life skills education for adolescents: Its relevance and importance. *GESJ: Education Science and Psychology*, 2(19), 3-7.
- Atabey, D. & Şahin, M. (2017). A comparative study on the primary life studies curriculums of Iran and Turkey. *International Journal of Instruction*, 10(1), 37-54.
- Aykaç, N. (2011). Hayat bilgisi dersi öğretim programında kullanılan yöntem ve tekniklerin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi Sinop ili örneği. *Kastamonu Education Journal*, 19(1), 113-126.
- Bahçe, A. (2010). *Hayat bilgisi öğretiminde değerlerin kazandırılma düzeylerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya
- Başpınar, N. (2021). *Kanıt temelli öğrenmeyi hayat bilgisi dersi "güvenli hayat" ünitesinde uygulamak: bir eylem araştırması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Baysal, Z. N. (2015). Okuldan yaşama uzanan köprü: hayat bilgisi dersinde beceri öğretimi. [The Bridge Extending to Life from School: Teaching of Skills in Life and Social Science Course]. M. Gültekin (Ed.), *Hayat bilgisi öğretimi* [Life and Social Science Teaching]. 215-248. Ankara: Nobel Press.
- Bektaş, M. (2007). Hayat bilgisi dersinde ailelerin çoklu zekâ kuramı hakkında bilgilendirilme biçimlerinin öğrencilerin proje başarıları ve tutumlarına etkisi. *Journal of Values Education*, 5(14).
- Bektaş, M. (2009). *Hayat ve hayat bilgisi dersi*. S. Öğülmüş (Ed.), İlköğretim hayat bilgisi öğretimi ve öğretmen el kitabı içinde (ss. 13-29). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bilen, Ö. (2015). Karşılaştırmalı eğitim perspektifinde Türkiye ve İngiltere'de hayat bilgisi programlarının karşılaştırılması. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 95-114.
- Binbaşıoğlu, C. (2003). *Hayat bilgisi öğretimi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Bodur, H. (2010). *İlköğretim ikinci sınıf hayat bilgisi dersinde içerik temelli eleştirel düşünme öğretiminin öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). Türkiye, Hollanda, Belçika ve İngiltere'de hayat bilgisi derslerinin karşılaştırılması. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 6(1), 65-93.
- Çelik, Ö. (2022). Hayat bilgisi dersinin amacı, kapsamı ve içeriği. V. Aktepe ve M. Gündüz (Ed.), Kuramdan uygulamaya Hayat Bilgisi öğretimi içinde (2-25). Ankara: Pegem Akademi.
- Dömle, A., Vida, G., Fülep, M., & Halász, G. (2016). A comparison of the primary life studies curricula of Hungary and Turkey. *International Journal of Environmental and Science Education*, 11(9), 2855-2868.
- Eğmir E. & Ocak, İ. (2020). Prediction level of the fourth grade students' scientific attitudes on reflective thinking skills for problem solving. *Open Journal for Educational Research*, 4(2), 87-102. <https://doi.org/10.32591/coas.ojer.0402.02087e>
- Elbir, B., Ve Bağcı, C. (2013). Değerler eğitimi üzerine yapılmış lisansüstü düzeyindeki çalışmaların değerlendirilmesi. *Journal of Turkish Studies* 8(1), 1321-1333
- Flavell, J. H. (1979). Metacognition and cognitive monitoring: A new area of cognitive-developmental inquiry.

- American Psychologist*, 34(10), 906–911. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.34.10.906>
- Glesne, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş* A. Ersoy ve P. Yalçınoglu (Çev. Edt.). Ankara: Anı Yayıncılık
- Güleryüz, H. (2008). *Hayat bilgisi öğretimi*. Pegem A Yayıncılık
- Gültekin, M. (2015). *Hayat bilgisi öğretimi*. Nobel Yayınları.
- Güven, S. (2010). İlköğretim hayat bilgisi dersi ders ve öğrenci çalışma kitaplarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 35(156).
- Güzel, S. (2005). *Eleştirel düşünme becerilerini temele alan ilköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler öğretiminin öğrenme ürünlerine etkisi* (Master's thesis, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi).
- Hobbs, R. (2011). The state of media literacy: A response to Potter. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 55(3), 419-430. <https://doi.org/10.1080/08838151.2011.597594>
- İri, S., Özkan, Y. ve Karasu, N. (2016). Türkiye ve İngiltere’de hayat bilgisi derslerinin karşılaştırılması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 139-160.
- James, O. (2010). Awareness and application of life skills education in primary schools in post-conflict areas: a case of Kalaki county Kaberamarido district. (Master’s Thesis). <https://www.proquest.com/nsayfasından-erişilmiştir>.
- Kabapınar, Y. (2012). *Kuramdan uygulamaya hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Pegem Akademi
- Karakaş, M. (1998). *İlköğretim 3. sınıf hayat bilgisi dersinde problem çözme yönteminin öğrencilerin ders başarısına etkisi* (Master's thesis, Pamukkale Üniversitesi).
- Karakuş, C. (2021). İlkokul Hayat Bilgisi programı (2018) kazanımlarının yaşam becerileri yönünden incelenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 1-25. <https://doi.org/10.33400/kuje.824004>
- Khatoon, S. (2018). Developing life skills approach in the teaching-learning process based on Johari Window Model: Dealing with change. *The Research Journal of Social Sciences*, 9(6), 65-75. www.aensi.in/
- Kılıç, Z., & Gültekin, M. (2015). Hayat bilgisi dersinde öğrencilerin yaşam becerilerinin geliştirilmesinde etkin öğrenme uygulamaları. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 261-281.
- Koç, E. S. (2020). Yaşam becerilerinin hayat bilgisi dersi öğretim programlarında yer alma durumu. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(2), 605-624. <https://dergipark.org.tr/en/pub/baebd/issue/58594/732087>
- Kurnaz, A. (2007). *İlköğretim beşinci sınıf sosyal bilgiler dersinde beceri ve içerik temelli eleştirel düşünme öğretiminin öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri, erişimi ve tutumlarına etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya
- Marshall, C., & Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. Sage.
- Mccollum, S. B. (2014). *Youth life skills development for 21st century workforce preparedness*. (Master’s Thesis). North Carolina State University, USA.
- MEB. (2018). *Hayat bilgisi dersi öğretim programı (İlkokul 1,2 ve 3.sınıflar)*. Ankara.
- MEB. (2024). *Türkiye yüzyılı maarif modeli hayat bilgisi öğretim programı*. <https://tymm.meb.gov.tr/ogretim-programlari/hayat-bilgisi-dersi>
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber* S. Turan (Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayın.
- Meydan, A. ve Bahçe, A. (2010). Hayat bilgisi öğretiminde değerlerin kazandırılma düzeylerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Uluslararası Avrasya Bilimler Dergisi*, 1(1), 20-37.
- Miles, M. B., ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). Sage Publications, Inc.
- Önal, H., Kaya, N., & Çalışkan, T. (2019). Çevre eğitiminde sıfır atık politikası ve mevcut ders kitaplarındaki görünümü (Hayat Bilgisi 2. Sınıf Ders Kitabı). *Milli Eğitim Dergisi*, 48(221), 123-140. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/43527/533040>

- Özsoy, G. (2013). Karşılaştırmalı eğitim perspektifinden Türkiye, İngiltere ve Japonya'da hayat bilgisi öğretimi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 46-65.
- Papacharisis, V., Goudas, M., Danish, S. J., & Theodorakis, Y. (2005). The effectiveness of teaching a life skills program in a sport context. *Journal Of Applied Sport Psychology*, 17(3), 247-254. <https://doi.org/10.1080/10413200591010139>
- Patton, M. (2015). *Qualitative research and evaluation methods*. 4th Edition, Sage Publications, Thousand Oaks.
- Perkins, D. N., & Salomon, G. (1989). Are cognitive skills context-bound?, *Educational Researcher*, 18(1), 16-25. <https://doi.org/10.3102/0013189X018001016>
- Sağlam, H. İ., & Bilgiç, S. (2018). İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde kanıt temelli öğrenmenin etkililiğinin incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(2), 60-71. <https://doi.org/10.19126/suje.412094>
- Saravanakumar, A. R. (2020). Life skill education for creative and productive citizens. *Journal of Critical Reviews*, 7(9), 554-558. <https://doi.org/10.31838/jcr.07.09.110>
- Tay, B., & Baş, M. (2016). 2009 ve 2015 yılı hayat bilgisi dersi öğretim programlarının karşılaştırılması. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2).
- Topaloğlu, S. (2023). *Hayat bilgisi ders içeriklerinin temel yaşam becerileri ve değerler bakımından analizi ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Master's thesis), Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Topcu Bilir, Z. (2019). *Yaşam becerileri programının beş yaş çocuklarının yaşam becerileri, benlik algıları ve sosyal duygusal uyum düzeylerine etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tuncer, Ö. (2009). *İlköğretim 3. sınıf hayat bilgisi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Ucus, S., & Demirbaş, İ. (2017). Okul öncesi eğitim programı ile ilkökul hayat bilgisi öğretim programının sarmallığının incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 1084-1105. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.322800>
- UNESCO, (2009). *Gender-responsive life skills-based education-advocacy brief*. Bangkok: Bangkok.
- World Health Organization. (2000). *Local action: creating health promoting schools* (No. WHO/NMH/HPS/00.4). World Health Organization.
- Yayla Eskici, G., & Özsevgeç, T. (2019). Yaşam becerileri ile ilgili çalışmaların tematik içerik analizi: bir meta-sentez çalışması. *International E-Journal of Educational Studies*, 3(5), 1-15. <https://doi.org/10.31458/iejcs.421255>
- Yıldırım, G. (2021). Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi dersine yönelik görüşleri: Gazi Üniversitesi örneği. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 568-589. <https://doi.org/10.15869/itobiad.790414>

EXTENDED SUMMARY

The Life Sciences course is important for children in primary school's 1st, 2nd, and 3rd grades to develop social adaptation and learn about nature and their environment. Life sciences deal with life not only as a biological process but also as a physical, chemical, and biological process. In this course, children try to understand the fundamental dynamics of life by using analysis, observation, and logic and naturally become conscious of their internal sources. Life sciences is a course designed to ensure the development of a personality compatible with social values and to support adaptations to social structures. In this context, when the definitions of the life sciences course are examined, it can be said that this course has an interdisciplinary structure and deals with the development of children in a holistic way. This course allows children to get to know their environment, develop their problem-solving skills, and become able to think creatively. In this respect, the life sciences course supports the development of life skills that children can use in their lives.

Acquiring life skills from an early age enables children to make healthy decisions, approach their environment with a critical and creative perspective, and live in harmony with society. These skills also contribute to the development of children's emotional intelligence and their social adaptation. HB facilitates the socialization processes by supporting the multifaceted development of students. In the context of these explanations, the study aims to reveal the life skills that students should gain in the primary school life studies course according to the opinions of primary school teachers. Since life skills are considered to be one of the cornerstones of the life studies course, the opinions of the practitioners of this work are important in terms of the effective and efficient processing of the course and providing resources for program structures, teachers, and families. This research was conducted as a case study to determine primary school teachers' opinions on the life skills children should gain within the scope of the HB course. The participants of the study consisted of 14 primary school teachers who were determined by the criterion sampling determination method affiliated with the Kayseri Provincial Directorate of National Education. Criterion sampling is a method of selecting a sample according to the criteria determined in the literature by the purpose of a study (Marshall & Rossman, 2014). In this context, the study's criteria can be listed as a) being a primary school teacher, b) having at least 5 years of professional seniority, and c) having taught the HB course.

The study data was collected using a semi-structured interview form. By the nature of the study, questions were asked at the end to increase the diversity of data during the interviews and better reveal the participants' views. The data obtained through the semi-structured interview form was analyzed using the traditional content analysis method. In order to conceal the identities of the participants, the code "K," which is the abbreviation for "Participant Number," was used. For example, the first participant was coded as "K1". The data we obtained from these codes are presented in the findings section. In order to ensure the reliability of the data analysis, data source, method, and researcher triangulation were used. In addition, the findings were addressed within the framework of rich and detailed descriptions and supported by teacher statements.

As a result of the content analysis, the findings of the study were explained with four themes: "a) Literacy Skills, b) Thinking Skills, c) Scientific Process Skills, d) Field-Specific Skills." These skills are life skills that teachers should provide to students in the life sciences course. Teachers emphasized that life skills help individuals understand themselves and their environment better. As literacy skills, teachers should learn "media and social media literacy, digital literacy, technology literacy, information literacy, data literacy, environmental literacy, ecology literacy, recycling literacy, sustainability literacy, critical literacy, financial literacy, economic literacy, energy literacy, art literacy, cultural literacy, citizenship literacy" skills; as thinking skills, "Critical thinking, Creative thinking, Innovative thinking, Problem solving, Hypothetical thinking, Decision making, Analytical thinking, Metacognitive thinking" skills; as scientific process skills, "Research, Observation, Classification, Hypothesis making, Questioning, Using evidence, Data-based estimation, Reasoning, Measurement" skills; and as field-specific skills, "Perceiving Change and Continuity, Perceiving Time and Chronology, Using Evidence, Historical Empathy, National and Cultural Values" skills. They expressed these skills as "Recognition, Social Participation, Perception of Space, Acquisition of Personal Care, Healthy and Balanced Nutrition, Protection of Nature, Entrepreneurship, Cooperation, Use of Digital Technology, Use of Information and Communication Technologies, Communication.